

NA STRÁŽ

Casopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

Náš pohyb.

Dne 1. března opustil poslední náš ešelon Irkutskou stanici. Vlaky 3. divise spojenecké ba i části 2. divise namačkány byly na kruhobajkalské dráze do Mysové, neboť pohyb dále šel zvolna. Dne 12. března byl v Mysové a západně ještě 21 ešelon (počítaje v to 11 spojeneckých). S postupem povstalců trať osvobozovala se od vlivu semenovců a Japonců a v Udínskem projížděly 3 vlaky denně, někdy i 4. Číta však té doby nepropouštěla ani dva vlaky, a stanice mezi V. Udínskem a Obilkem byly zaplňovány. V minulém týdnu vypadá pohyb vlaků takto: Od 15. do 21. března projelo Mysovou 14, Čítou také 14 (t. j. dva denně), Mandžurii 9 (od 14. do 18. trvala stávka). Mysová byla opuštěna 21. března posledním spojeneckým vlakem. Celým Zabajkalím projíždí tedy 2 vlaky denně, Mandžurii nyní rovněž (prvé dni po stávce jely 3). Není zpráv, zda také Vladivostok přijímá 2 naše ešelony v den. Při takovém pohybu bylo by Zabajkalí očištěno až začátkem května, proto je záhodno, by jim projížděly denně 3 vlaky, resp. aby Číta 8 vlaky propouštěla, neboť východně Číty jízda je dosti rychlá.

Kdo nás zdržuje?

1. Politika japonských militaristů.

Rozpuštění japonského parlamentu mělo velký vliv na japonskou politiku v Sibiři. Parlament přece jen svými debatami, interpelacemi bránil vojenské straně provádět svou politiku v Sibiři bezohledně. Víc pod tlakem japonského veřejného mínění, než pod tlakem událostí japonská vojska evakuují Amurskou oblast. Nyní je japonská vláda až do svolání nového parlamentu nezodpovědná a této doby využívají militaristé, by znovu zkusili štěstí v Sibiři, odkud s velkou nechtí ustupovali. Počítají stále s tím, že možno bude udržet se v Zabajkalí ještě nějakou dobu; zatím může se politická situace

ve světě i v Rusku změnit ve prospěch ně jaké nové intervence.

Dokud zasedal parlament, bylo prohlášováno ústy ministrů, že účelem pobytu japonských sil v Sibiři je jediné zabezpečení evakuace Čechoslováků, že s posledním Čechoslovákem budou evakuováni i Japonci. Nyní se již s vysokých míst v Tokiu mluví, že i po naší evakuaci Japonci zůstanou v Příamurské oblasti, aby bránili proniknutí bolševismu do Japonska. Minulého měsíce Japonci se pod Mysovou, na Amuru „bratili“ s povstalcí a ještě ve V.-Udínsku prohlašovali o své neutrálnosti. Po rozpuštění parlamentu uspořádali japonští důstojníci v Čítě bankety a druhý den Semenovu nabídli svou pomoc proti povstalcům a také s nimi bojují. Atamana Semenova hlídá japonská rota, japonští důstojníci kontrolují semenovské broněviky, rozkazy semenovským částem dává japonský štáb. Japonci sami vypravují se do nerčinských hor, do Srěťšaska proti povstalcům.

A nyní tímto územím bojů Japonců s povstalcí projíždějí naše ešelony. Všude, kde zastaví se Čechoslováci, obyvatelstvo zvedá hlavy. Čechoslováci je svou přítomností chrání od nejhrubějšího násilí semenovských broněviků (ku př. v Olovjanné žel. zřizenci teprve za stojanky našich vlaků odvážili se vykopat ze zamrzlého Ononu mrtvoly zvěřsky ubitých 14 svých příbuzných a známých). Čechoslováci vypravují obyvatelstvu, jak postupují na západě povstalců, na dotazy o semenovštíně, ujišťují, že se dlouho neudrží, při setkání se s povstalcí prohlašují, že jsou neutrální, poukazujíce na příměří s bolševiky. Revoluční atmosféra hecne, kuráž proti semenovcům roste.

Toto tušili i Semenov i Japonci a nepřáli si našeho projezdu Zabajkalím. I dnes, kdyby mohli, obrátili by nás rádi na západ. Proto tvrdí, že transporty lodní ve Vladivostoku nejsou a nebudou. S druhé strany, když tu již jsme, stojíme a projíždíme z rozhodnutí spojenců, využívají toho k ospravedlnění svého pobytu. Aby svůj pobyt prodloužili,

musí prodloužit i pohyb náš a tak my se tu zdržujeme kvůli Japoncům místo naopak. Ovšem oni každý den deseti fakty jsou hotovi dokázat, že chrání pro nás trať, že brání konfliktu a zdržují semenovce od napadení na nás. Že podobná „fakta“ dáváme Japoncům do rukou často sami, o tom mluví další kapitoly.

2. Incident v Olovjanné,

udál se vlastně v Čitě. Tam poslal ataman Semenov, když mu byli Japonci z Olovjané hlásili, že pomáháme povstalcům, hrubé ultimatum gen. Syrovému, že nebude-li do hodiny slíbeno zatčení našich vlnníků a přivezení jich do Čity, bude generál zatčen. Proti vlaku našeho štábu postaven broněvik a namířena děla. Štábní vlak byl v Čitě samotný, proto povolán nejbližší stojící ešelon a broněvik „Orlík“ do Čity. Lhůta ultimata vypršela, semenovské broněviky stály dále před štábem, gen. Syrový zatčen nebyl. Večer poslal Semenov omluvu, že to tak nemyslel, že důstojníci jím poslaní s ultimatem nepochopili instrukci atd. a že děkuje generálu za zachování chladnokrevnosti. Gen. Syrový přijal omluvu na vědomí, ale kategoricky prohlásil, že bude-li se podobný případ opakovat, učiní sám svá opatření, jakož i že očekává, jaká ataman učiní opatření ohledně obou provokujících důstojníků.

Mezi tím však štábem nařizováno přísné vyšetření olovjanského případu. První odpověď odtud — hlášení velitele ešelonu jízdního pluku — byla v Denníku. Co se týče styku s povstalcí a pomáhání jim v boji — proti těmto obviněním naše části dobře obstály. Ale ošklivý stín podezření z marodérství — že někteří naši vojáci účastnili se s povstalcí vyloupení ešelonu s evakuovanými rodinami — nebyl zcela smazán! Na telegrafickou výzvu mezinárodní komise v Mandžurii prohlídka ešelonu 2. jízdního pluku a našeho motocyklu pohřešovaný semenovským důstojníkem.

Pravda, tento důstojník protokolárně prohlásil, že motocykl zahodil na místě při zmatku způsobeném drancujícími povstalcí, ale kdo uvěří, že náš voják schovával nalezený předmět, aby ho vrátil majiteli, a proto ho odvezl do Mandžurie? Samotný fakt, že náš ešelon byl prohlížen cizinci, vzbudil dostatečnou pozornost okolí; a tato prohlídka měla výsledek. Okamžitě po stanici, po dráze i městě roznášejí se zprávy o lupičství našich vojáků, ošklivá pověst vleče se za ešelonem na celé další cestě. Myslete, že to přispívá k zdaru naší evakuace?

Proti semenovským provokatérům náš štáb v Čitě zastával zájmy vojska a jeho čest. Aby tak mohl činit vždy s dobrým svědomím, nesmíme dopustit, by kdokoliv z nás podkopával jeho morální pozici jednáním, jež vzbuzuje tak těžko shladitelné podezření.

A Japonci? Při incidentu v Olovjanné byli a raportovali na svá příslušná místa s příslušným zabarvením. Budou si stěžovat se starostlivou tváří, jak těžko podporovat naši evakuaci, když chováme se jako v Olovjanné nebo jako v Borze.

3. Incident v Borze

Dne 21. března na st. Borza stály dva naše ešelony: radioroty a 2. prapor 7. pl. (na stojance). Hlouček našich vojáků na nádraží zaslechl z hovoru kolemjdoucího semenovského důstojníka slovo „svoloď“. Jeden z našich dobrovolců podrážděn přikročil k důstojníkovi, by mu sdělil, komu tak nedává. Kapitán, prý opilý (kolik semenovských důstojníků je střízlivo?), se rozzuřil a nazval všechny naše vojáky „svoloďi“. Prý dostal za to facku (dle pověstí našich vojáků, protokolárně však nezjištěno) a vznikl incident. Kapitán přivedl si ozbrojenou retu, s kterou vyhrožoval. I druhá semenovská vojska počala se stahovat. Podrážděnost obou stran rostla a velitel 2. praporu, aby zabránil srážce, šel k semenovskému veliteli posádky zakročit. Byl však hrubě odbyt. Pak semenovci poslali ultimatum, by naše vlaky okamžitě opustily stanici, jinak že bude do nich střeleno. Na návrh vytažena děla. Tehdy náš velitel obrátil se k japonskému veliteli, který ho však nepřijal. Informoval o věci štáb v Čitě, žádaje vyřízení tam se štábem Semenova. Štáb nařídil sepsat protokol za asistence Japonců; semenovci však odepřeli podepsat.

Vojáci 7. pluku připravili se k boji, zabránili odejet ruskému sanitnímu vlaku stojícímu před nimi, by je tak chránil. Mezitím k stanici přijel náš dělostřelecký ešelon — a tu teprve — do největšího předbojového napjetí — zasáhl japonský velitel. Prohlásil, že nedopustí vystoupení kterékoliv strany, rozhodl, že radiorota a pak dělostřelectvo mají odjet, a souhlasil, že 2. prapor 7. pluku zůstane, když má zde stojanku. Tak se také stalo.

Neručíme za přesnost vylišení; incident byl nám vypravován s několika stran a vždy trochu jinak. Ale celkový dojem, a ten nám potvrdili seriózní účastníci incidentu, je takový:

Semenovci provokují: často, hrubě. Ale v daném případě my jsme sami vyvolali jejich provokaci. (Kapitán potom tvrdil, že hevor, v němž užil nadávky, Čechoslováků se netýkal.) Zcela zbytečně vznikl incident, který nám uškodil. Nebyl nebezpečný tím semenovským vystoupením (semenovští vojáci prý vzkázali, když bylo po všem, že by na nás nešli), ale posloužil Japoncům, by uplatnili svou roli ochránců pořádku, podporovatelů naší evakuace. Oni dokázali v daném případě, jak jsou nezbytní, aby zabránili krveprolití. Proto také čekali, až incident dozraje, až budou namířeny zbraně, by docílili efektu svého zasažení.

Morálně jsme zde utrpěli, neboť musili jsme dopustit, by Japonci o nás rozhodovali. Vliv Japonců a význam vzrostl na tolik, že oni odeslali náš vlak. Kromě toho dělali si nárok zvědět účedně, kolik má náš eselon vozů a vojáků.

Snahou našeho vedení je dokázat, že jedeme klidně, že nic nemůže se stát, ani nic nemůžeme udělat, že si dopravu i jinak pomůžeme sami, že tudíž t. zv. pomoc Japonců je zbytečnou. Takovýmto incidentem dokáží ale Japonci pravý opak: Využívají beztoho všeho, aby dokázali nutnost svého pobytu a správnost toho, co činí. Je dost incidentů, jež vyprovokují sami s pomocí semenovců, není třeba, bychom jim v tom ještě pomáhali naší horkokrevností. Vždyť není hrdinství v tom, odpovídat na každou hloupou provokaci, a hádat se s každým opilcem. Nejen rozumné, ale mužné je jednání toho našeho velitele, který dle rozkazu nedávno poslaného (viz „Na Stráž“ čís. 23.) hlásil o případu našemu vedení a zavedl protokol. Kdyby tak byl již učinil onen náš bratr, tím že by urážku, ať skutečnou či domnělou, hlásil svému veliteli a ten dal věc protékolovat, nebylo by k incidentu došlo, mohlo se však žádat zadostiučinění a hlavně — dokument proti semenovcům a vysvědčení „vyderžzy“ měli jsme my a ne Japonci.

Když nás zdržují semenovci, Japonci, do právní poměry, musíme vždy zápasit s těmito překážkami, a to na příslušném místě příslušnou formou. A tu často musíme se obracet o pomoc toho či onoho cizího vlivného činitele, ježto odstranění překážek nebývá v naší moci. Když však se zdržujeme sami svou nedbalostí, ukvapeností, nekorektností, ba skutky vrhajícími na nás podezření ze zločinů, pak můžeme si pomocí lehce a

sami tím, že neděláme nic, co by nás zdržovalo. Proto jsme rozvedli ony dva incidenty, bychom ukázali, jak lehce a často nevědomky můžeme si škodit. jhk

Mandžurií.

Několik verst před stanicí Mandžurií přejíždějí naše vlaky na půdu tisícileté „říše středu“, republiky čínské. Čína sice je také zmítána dlouholetou vnitřní krizí, která přechází v občanskou válku jednotlivých generálů, gubernátorů, ba i celých krajů (sever proti jihu), ale přece jen rozrucha nezasáhla ji v té míře, jako ta území Sibíře, z níž odjíždíme. Na st. Mandžurií s území, kde není mezinárodně uznané vlády, kde často vůbec žádné vlády nebylo, kde samy sebou padaly všechny zásady a zvyky mezinárodních styků, kde obyčejně platilo právo silnějšího, dostáváme se na dráhu, na níž funguje normální doprava (i ta nedávná stávka je do jisté míry důkazem normalnosti poměrů — v Zabajkálí je na př. stávka nemožná), do území, kde je řádná správa politická, kde vlastní vojsko ochraňuje trať — zkrátka, kde jsme pouze pasažiry, projíždějícími cizím státem, kterým — nemluvě už o zásadě nevměšatelstvo — prostá společenská slušnost přikazuje neplést se do hospodářovy domácnosti, chovat se k němu taktně, s uznáním.

Je to tím více třeba, že my nejsme obyčejní pasažíři, nýbrž organisované a dobře ozbrojené vojenské celky, které by v případě vměšatelstva mohly od řačí a kritiky přejít i k vojenskému zásáhnutí. Proto je na naší straně nutna tím větší opatrnost, abychom obyvatelstvu a úřadům kraje, kterým jedeme, nezavdali nejmenší příčiny k podezření nebo stížnostem.

Představme si, že by nějaké cizí vojsko málo nám celkem známé a citově daleké projíždělo územím naší republiky! Jistě především by se všichni občané republiky dívali velmi pozorně na každého vojáčka, aby si podle těch dojmů udělali obraz nejen o tom vojsku, nýbrž i o celém národě. Nedávno čínský důstojník v rozmluvě s naším představitelem řekl tak mimochodem, že oni si dobře uvědomují ten fakt, že naše vojsko tak a tak dlouho žilo v poměrech zcela nenormálních a že proto jsou jim pochopitelné ty nedostatky, které je u nás vidět. Řekl to velmi taktně, bez nejmenšího úmyslu se dotknout naší samolibosti, a ještě

dodal, že to jejich vojsko „také má rány“ — ale tato poznámka cizincova píchla tě; byl bys si přál, aby se nemohl tak vyjadřovat, aby nebylo případů a zjevů, které mu k tomu dávají právo.

Kdyby cizí, třeba přátelské, vojsko projíždělo naší vlastí, byli bychom žárliví na nejmenší poražení naší suverenity, na nejmenší zasahování jeho příslušníků nebo orgánů do pravomoci našich úřadů, ať železničních nebo vojenských či policejních. A tedy také zde musíme počítat s tím, že čínské, po př. ruské úřady stejně žárlivě v každém nejmenším případě hájí své právo, svou nezávislost.

Toto vše je nutno mít tím více na zřeteli, že čínská východní dráha je stále předmětem sporů a mezinárodních srážek: chtějí si ji udržet Rusové, chtějí ji získat Kijajci, jejichž územím prochází, chtějí ji získat (po příp. i s celou Mandžurií) Japonci, a má tu své silné zájmy také Amerika. Japonci by rádi svou hru s naší ochranou rozšířili i na toto území, aby měli důvod, vlastně spíše zámlínku k ponechání nebo i k seřízení svých posádek na mandžurské dráze. Čína je proti sesilování jejich vojsk, naopak domáhá se jejich odvolání. Japonci by rádi i zde využili nějakých nepřijemností, tření, po příp. srážek mezi námi a Číňany, aby mohli — stejně jako v Zabajkálí vůči semenovcům — tak i zde vystupovat v blahorodné roli smířčích soudců, po příp. i našich ochránců, a aby — o to jde — k tomu účelu mohli podvézt do Mandžurie ještě nějaký ešelon svého vojska.

O nás šíří se pověsti, že v Zabajkálí podporujeme povstalce a stejně že v Mandžurii budeme podporovat nepřátele nynější vlády, že jsme s nimi ve spojení. Že jim prodáváme zbraně, a kdo ví, co ještě: celý hrdinský zpěv o alianci československo-chunchuzské. Jsou to bajky, kterým čínské úřady nevěří. Ale vyskytují se případy, které sdánlivě dodávají pravděpodobnosti těmto hloupým pomluvám. Naši vojáci někdy opravdu prodávají zbraně: zbytečné revolvery, žavle atd. Vezměme zase hečejší srovnání: kdyby cizí vojsko projíždělo naším státem a vojáci z jeho vlaků prodávali obecnostvu válečné zbraně a náboje — jak bychom se na to dívali a jak by to naše úřady zarazily při prvním případě, o němž by se dověděly. A zde jsou poměry stále ještě hodně neustálené, vládci vojsko má silné nepřátele vnější i vnitřní, nemůže mu tedy být lhostejno, jest-li projíždějící pasažíři prodávají zbra-

ně prvním lepšímu, neptajíce se, kdo je.

Vždycky dělá to špatný dojem, když vojsko prodává zbraně: jestli jich vojáci mají nadbytek, mají je odevzdat do zbrojírny své části — budou doma velmi vhod naší armádě. Vzpomeneme si jistě, jak s pohrdáním jsme vypravovali o ruských zemláčcích, rospredávajících v sedmáctém roce svou armádu . . .

Zde kromě toho i jednotlivý případ může být naučnou, může být zneužit, ať už k stížení našeho projezu nebo k posílení posice někoho třetího.

Všichni naši činitelé mají jednotný dojem, že čínská vláda a její orgány hledí opravdově podporovat nás v evakuaci. — Nezhoršujme si sami poměry, nestěžujme Číňanům jejich mezinárodní položení, které je i tak nezáviděníhodné!

K.

Koupěchtivé bratry

upozorňujeme, by nekupovali všechno a za každou cenu. Často kupují v Zabajkálí kožešinky. Všechn pořádný tovar byl již dávno blže trati skoupen, nabízí se jen brak. Když již kupujete, tehdy s odborníkem, který zboží rozumí. Největší nákupní horečka je v Mandžurii, kde naši bratři skupují celý bazar. Nabízené hedvábi je velmi špatné jakosti a nesmírně předražené. Tabák bývá mšhán machorkou, ba našly se balíčky plné pilic. Vodka je připravována z nejhorších druhů nerektifikovaného mandžurského líhu a s ruskou vodkou má jen to společného, že opíjí. Zboží prodávané pouličními Číňany jsou většinou padělky, ku př. zlaté prsteny z bronzu.

Kupujeme jen co nejnutněji potřebujeme, co jest zde lepší a lacinější než doma. To rozhodně není manfaktura a galanterní zboží, jehož výběr a ceny jsou v Evropě výhodnější.

Nepřeplácáme. Toto kavalérství jest nejen zbytečné, ale i škodlivé. Za našeho odjezdu ceny v Mandžurii několikrát stouply, tedy bratři v zadním voji jsou tím okrádání. Ale i místní obyvatelstvo, hlavně železničníci, žijící z omezeného platu, žehrají na nás a vidí náš pobyt neradi.

Ve Vladivostoku je naše směnárna, kurs ruble není katastrofálně nízký, takže lépe je buď peníze uložit nebo směnit a přivést je domů, nemůžeme-li je zde výhodně použít ku dobré koupi. Odporčuje se pro tabák i druhé zboží dělat nákupy v Charbině a společně, u firem, jež dodávaly našemu eráru.

Ještě nutno pracovat. Doma. Sami na sobě. Musíme umět nenávidět z duše a upřímně nenávidět. S takovou nenávistí přijde pak i láska a tou budeme milovat jen to, co bude lásky hodno. Sami sebe musíme přetvořit, aby byla duše čistá a krev čistá. Přísni musíme být k jiným, ale nejprísnější k sobě. Sebe poznat, sebe zkoumat, sebe obžalovat, sebe odsoudit — abychom mohli a směli potom soudit jiné . . .

J. S. Machar.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojenství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **24**

Datum vydání čísla: **24.3.1920**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**